

POSTANOWIENIE

Dnia 29 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ewa Stefańska (przewodniczący)

SSN Leszek Bosek (sprawozdawca)

SSN Joanna Lemańska

w sprawie z powództwa E. sp. z o.o. w P.
przeciwko Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki
z udziałem zainteresowanego M. Sp. z o.o. w S.
o zawarcie umowy o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 29 stycznia 2019 r.,
zażalenia strony powodowej na wyrok Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 23 maja 2018 r., sygn. akt VII AGa (...),

1. oddała zażalenie,

**2. zasądza od powoda na rzecz zainteresowanego kwotę 240
(dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym.**

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Regulacji Energetyki, decyzją z 6 sierpnia 2010 r., znak: (...) po rozpatrzeniu wniosku M. Sp. z o.o. w S. o rozstrzygnięcie w trybie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne (w brzmieniu obowiązującym w dacie wydania decyzji, Dz.U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625, ze zm.; dalej: PE), sporu z E. sp. z o.o. w P., dotyczącego odmowy zawarcia umowy o przyłączenie elektrowni wiatrowej, orzekł zawarcie pomiędzy M. a E. umowy o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej F. o mocy 40 MW zlokalizowanej w

okolicach miejscowości M. gmina N., stanowiącej załącznik do wydanej decyzji. Prezes URE ustalił, że w dniu 5 marca 2004 r. spółka W. Sp. z o.o. z siedzibą w S. złożyła wniosek do E. o przyłączenie do sieci FW M. Pomędzy stronami toczyły się negocjacje w sprawie zawarcia umowy. W trakcie negocjacji postanowień umowy o przyłączenie FW M. do sieci, W. Sp. z o.o. przeniosła na M. prawa i obowiązki związane z budową i realizacją FW M. na podstawie umowy transferowej z 4 września 2007 r. oraz aneksu do tej umowy z 22 października 2008 r. W dalszych negocjacjach dotyczących treści umowy o przyłączenie FW M. jako strona występowała spółka M. Sp. z o.o., przy czym podstawowymi punktami spornymi były: żądanie przez E. pokrycia przez Wnioskodawcę kosztów rozbudowy sieci, zabezpieczeń finansowych, jak również dotyczące określenia miejsca dostarczania energii elektrycznej.

W uzasadnieniu decyzji Prezes URE stwierdził, że ze względu na zakres przedmiotowy wniosku o rozstrzygnięcie sporu, kwalifikuje się on do rozpoznania przez Prezesa URE w trybie spornym określonym w art. 8 ust 1 ustawy Prawo energetyczne. Przedmiotowy spór wynikł z uwagi na brak porozumienia w istotnych sprawach dotyczących praw i obowiązków wynikających z umowy o przyłączenie FW M. do sieci elektroenergetycznej, a dotyczących przede wszystkim kosztów, jakie ponieść ma M. w związku z przyłączeniem i zabezpieczeń finansowych. Jak wskazano, na E. spoczywa publicznoprawny obowiązek zawierania umów o przyłączenie do sieci jeżeli spełnione są przesłanki, o których mowa w przepisie art. 7 ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne, a mianowicie jeżeli istnieją techniczne i ekonomiczne warunki przyłączenia i odbioru. Obowiązek ten wynika więc wprost z przepisów ustawy - Prawo energetyczne oraz posiadanej przez E. koncesji. Prezes URE ustalił, że przedsiębiorstwo energetyczne określając w dniu 30 grudnia 2004 r. warunki przyłączenia dla FW M., a następnie dokonując ich aktualizacji dnia 19 grudnia 2007 r., potwierdziło istnienie warunków technicznych i ekonomicznych przyłączenia przedmiotowej farmy do sieci. Również aktualny Plan rozwoju E. na lata 2008-2011 w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną przewidywał przyłączenie FW M. - umieszczenie wskazanego katalogu prac w planie rozwoju E., a w konsekwencji zagwarantowanie w taryfie środków finansowych na ich realizację, również

przemawia za przyjęciem, iż dla F. istnieją zarówno techniczne, jak i ekonomiczne warunki przyłączenia.

W ocenie Prezesa URE, w przypadku, gdy podmiot ubiegający się o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej spełnia warunki przyłączenia do sieci i odbioru oraz istnieją techniczne i ekonomiczne warunki przyłączenia do sieci, o których mowa w art. 7 ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne, to koszty związane z przebudową sieci elektroenergetycznej ponosi ten podmiot, do którego sieci zostaje dokonane przyłączenie danego podmiotu. W świetle przepisów art. 4 ust. 1, art. 9c ust. 3 pkt 3, 4 i 11 ustawy - Prawo energetyczne przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się przesyłaniem lub dystrybucją energii, obowiązane jest utrzymywać zdolność urządzeń, instalacji i sieci do realizacji zaopatrzenia w energię w sposób ciągły i niezawodny, przy zachowaniu obowiązujących wymagań jakościowych. Ponadto, operator systemu, w świetle art. 9c ust. 3 pkt 3, 4 i 11 ustawy - Prawo energetyczne, jest odpowiedzialny m.in. za zapewnienie rozbudowy sieci dystrybucyjnej oraz za współpracę z innymi operatorami systemów elektroenergetycznych lub przedsiębiorstwami energetycznymi w celu zapewnienia spójności działania systemów elektroenergetycznych i skoordynowania ich rozwoju, a także niezawodnego i efektywnego funkcjonowania tych systemów, jak również za planowanie rozwoju sieci dystrybucyjnej z uwzględnieniem przedsięwzięć związanych z rozwojem mocy wytwórczych przyłączanych do sieci dystrybucyjnej.

Prezes URE wskazał w dalszej części, że wydanie przez przedsiębiorstwo energetyczne warunków przyłączenia wraz z projektem umowy o przyłączenie oznacza, że przedsiębiorstwo jest związane treścią tych warunków i projektem umowy o przyłączenie w zakresie w nich określonym. Ważność warunków przyłączenia, na tle przepisów rozporządzenia Ministra Gospodarki z 4 maja 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu elektroenergetycznego, oznacza prawo po stronie podmiotu przyłączanego do żądania od przedsiębiorstwa energetycznego zawarcia w tym okresie umowy o przyłączenie. Dwuletni termin ważności warunków przyłączenia jest zaś dochowany, jeśli podmiot przyłączany złoży w tym terminie oświadczenie o zawarciu umowy, lub wystąpi o orzeczenie zawarcia takiej do Prezesa URE w trybie art. 8 ust 1 PE, co ma miejsce w przedmiotowej sprawie.

Od powyższej decyzji odwołanie wniosła E., zaskarżając ją w całości i wnosząc o jej uchylenie.

Wyrokiem z 13 czerwca 2014 r., Sąd Okręgowy w W. - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uchylił zaskarżoną decyzję Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki. Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie Powoda było zasadne, gdyż prawa i obowiązki wynikające z warunków przyłączenia, z uwagi na swój publicznoprawny charakter, nie mogą być przedmiotem umów cywilnoprawnych i tą drogą przechodzić na inne podmioty. Sąd Okręgowy zaznaczył, że przenieść można wyłącznie prawa cywilne. Z tych też względów, w ocenie Sądu Okręgowego umowa pomiędzy W. Sp. z o.o. i M. Sp. z o.o. z 4 września 2007 r., aneksowana 22 października 2008 r., w zakresie dotyczącym przelewu praw i obowiązków do wydanych warunków przyłączenia, jest bezwzględnie nieważna.

Na skutek apelacji Zainteresowanego od powyższego wyroku Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 7 grudnia 2015 r. uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

Apelacja, zdaniem sądu odwoławczego, była zasadna w zakresie, w jakim zarzuca nierozpoznanie istoty sprawy przez sąd pierwszej instancji na skutek ograniczenia podstaw rozstrzygnięcia jedynie do zagadnienia bezskuteczności przeniesienia uprawnień wynikających z warunków przyłączenia w drodze czynności prawnej. Wbrew stanowisku sądu pierwszej instancji, nie ma znaczenia rozstrzygającego w tej sprawie ustalenie wskazujące na nieważność umowy przeniesienia praw i obowiązków wynikających z udzielonych spółce W. warunków przyłączenia na rzecz Zainteresowanego. Jak wynika bowiem ze stanowiska Sądu Najwyższego, zawartego w wyroku wydanego w sprawie III SK 46/13, wydanie przez stronę powodową dokumentu w postaci warunków przyłączenia w stanie prawnym obowiązującym do 10 marca 2010 r. nie skutkowało powstaniem roszczenia (lub ekspektatywy takiego roszczenia) o zawarcie umowy przyłączeniowej. Dokument ten miał co najwyżej walor informacyjny, wskazując na techniczne parametry zamierzonej inwestycji i określając zakres techniczny prac, jakie musiałby wykonać podmiot ubiegający się o przyłączenie do sieci oraz przedsiębiorstwo sieciowe.

Przedmiotem postępowania w tej sprawie, zdaniem Sądu Apelacyjnego, jest ustalenie, czy istnieją techniczne i ekonomiczne warunki przyłączenia do sieci oraz czy podmiot żądający przyłączenia do sieci spełnia warunki przyłączenia do sieci. Sąd stwierdził również, że Powód w złożonym odwołaniu kwestionował dokonane w tym zakresie ustalenia Prezesa URE oraz powołał wnioski dowodowe zmierzające do podważania tych ustaleń. Wskazane okoliczności, w tym również zarzuty podniesione w tym zakresie przez Powoda, nie zostały w tej sprawie przez Sąd Okręgowy rozważone i rozpoznane. Z tych względów doszło do nierozpoznania istoty sprawy, co w świetle art. 386 § 4 k.p.c. uzasadnia uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Powód wniósł do Sądu Najwyższego zażalenie na wyrok Sądu Apelacyjnego. Zażalenie to zostało przez Sąd Najwyższy oddalone postanowieniem z 28 kwietnia 2016 r., III SZ 3/16.

Wyrokiem z 16 stycznia 2017 r. SOKiK, po ponownym rozpoznaniu sprawy, zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził, że na E. sp. z o.o. w P. nie ciąży publicznoprawny obowiązek przyłączenia FW M. 40 MW do dystrybucyjnej sieci elektroenergetycznej (pkt 1) oraz zasądził od Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki na rzecz E. sp. z o.o. w P. kwotę 730 zł tytułem kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje. W uzasadnieniu podano, że publicznoprawny obowiązek przyłączenia do sieci podmiotu ubiegającego się o przyłączenie wynika z art. 7 ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne. Obowiązek ten nie ma charakteru bezwzględnego, bowiem przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się przesyłaniem lub dystrybucją energii jest obowiązane do zawarcia umowy o przyłączenie do sieci z podmiotami ubiegającymi się o przyłączenie do sieci, na zasadzie równoprawnego traktowania, jeżeli istnieją techniczne i ekonomiczne warunki przyłączenia do sieci i dostarczania energii, a żądający zawarcia umowy spełnia warunki przyłączenia do sieci i odbioru.

Sąd Okręgowy podkreślił, że z orzecnictwa Sądu Najwyższego, w szczególności z wyroków z 11 kwietnia 2012 r., III SK 33/11 oraz z 22 maja 2014 r., III SK 51/13 wynika, że aktualizacja obowiązku przyłączenia do sieci uzależniona jest od spełnienia dwóch przesłanek w postaci istnienia technicznych i

ekonomicznych warunków przyłączenia. Sąd Okręgowy wskazał, że obowiązek rozbudowy sieci na potrzeby przyłączenia farmy wiatrowej nie może być wywodzony z treści art. 7 ust. 5 ustawy PE. Przepis ten nakłada na niektóre przedsiębiorstwa energetyczne obowiązek rozbudowy sieci oraz finansowania rozbudowy sieci na potrzeby przyłączania różnych podmiotów. Jednakże obowiązek ten nie ma charakteru bezwzględnego i aktualizuje się na określonych w tym przepisie warunkach. Obowiązek ten spoczywa na przedsiębiorstwie energetycznym tylko i wyłącznie w zakresie wynikającym z przepisów wykonawczych, wydanych na podstawie art. 9 oraz art. 46 PE oraz w zakresie wynikającym z założeń lub planów, o których mowa w art. 19 i 20 PE. Obowiązek ten istniałby więc tylko wówczas, gdyby dana instalacja przewidziana była w planach lub założeniach do planów, o których mowa w art. 19 i 20 PE.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji, w rozpoznawanej sprawie sytuacja taka nie zachodziła, bowiem jest okolicznością bezsporną, że Plan rozwoju powodowego przedsiębiorstwa energetycznego na lata 2008-2011 w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną, który przewidywał przyłączenie FW M., nie był planem, o którym mowa w art. 19 i 20 PE.

W ocenie Sądu Okręgowego, nie ulega zatem wątpliwości, że na Powodzie nie ciążył publicznoprawny obowiązek zawarcia umowy o przyłączenie do sieci z Powodem jako podmiotem ubiegającym się o przyłączenie do sieci.

Apelację od powyższego wyroku wniósł Pozwany oraz Zainteresowany zaskarżając wyrok w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi Pozwany zarzucił naruszenie:

1) art. 7 ust. 5 w zw. z art. 16 ust. 1, 4 i 6 w zw. z art. 19 i art. 20 w zw. z art. 45 ust. 1 i 3 oraz art. 46 PE poprzez ich błędną wykładnię, polegającą na stwierdzeniu, że nieuwzględnienie inwestycji w założeniach lub planach o których mowa w art. 19 i art. 20 PE, wyłącza skuteczność obowiązku rozbudowy sieci przez przedsiębiorstwo energetyczne, o którym mowa w art. 7 ust. 5 ustawy, pomimo bezdyskusyjnego zapewnienia źródła finansowania tej rozbudowy na innych podstawach prawnych i planistycznych, tj. w oparciu o taryfę - art. 45 ust. 1 i ust. 3 w zw. z art. 46 ustawy - oraz będący jedną z zasadniczych podstaw jej kalkulacji i zatwierdzenia plan rozwoju przedsiębiorstwa energetycznego w zakresie

zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię, o którym mowa w art. 16 ust. 1, 4 i 6 ustawy;

2) art. 7 ust. 1 w zw. z ust. 5 PE poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, będące konsekwencją dokonania błędnej wykładni opisanej w zarzucie powyżej, co skutkowało przyjęciem wniosku o nieistnieniu ekonomicznych warunków przyłączenia farmy wiatrowej Zainteresowanego do sieci elektroenergetycznej oraz nieprawidłowym rezultatem procesu oceny przesłanek powstania publicznoprawnego obowiązku przyłączenia do sieci - a w konsekwencji, wydaniem orzeczenia, że na Powodzie nie ciąży publicznoprawny obowiązek zawarcia umowy o przyłączenie do sieci farmy wiatrowej Zainteresowanego.

Biorąc pod uwagę powyższe zarzuty Pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości, poprzez oddalenie odwołania, zasądzenie od Powoda na rzecz Pozwanego kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy.

Zainteresowany M. Sp. z o.o. zaskarżonemu wyrokowi zarzucił rażące naruszenie:

1) przepisów prawa materialnego:

(a) art. 7 ust. 1 PE w związku art. 7 ust. 5 PE przez błędną wykładnię tych przepisów i ich błędne zastosowanie polegające na tym, że sąd pierwszej instancji uznał, że na Powodzie nie ciąży obowiązek zawarcia z Zainteresowanym umowy o przyłączenie do sieci elektrowni wiatrowej Zainteresowanego, ponieważ istnieje on tylko wtedy, kiedy elektrownia ta byłaby przewidziana w planach lub założeniach do planów, o których mowa w art. 19 i 20 PE, a w sprawie nie wykazano, żeby takie założenia do planu lub plan istniały,

(b) art. 7 ust. 5 w związku z art. 19 i 20 PE przez ich błędne zastosowanie i uznanie, że założenia do planu lub plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, o którym mowa w art. 19 i 20 PE, są prawem miejscowym i powinny określać obowiązek finansowania i rozbudowy sieci Powoda w celu przyłączenia elektrowni wiatrowej do sieci, czego planom tym i założeniom do planu przypisać nie można, a także pominięcie okoliczności, że zgodnie z art. 17 ustawy z

8 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 21, poz. 104), uchwalenie przez gminę pierwszych założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe powinna nastąpić w terminie 2 lat od dnia wejścia w życie ww. ustawy zmieniającej.

2) Z ostrożności Zainteresowany zarzucił:

(i) naruszenie art. 227 k.p.c. w zw. z art. 233 k.p.c. i art. 386 § 6 k.p.c. ponieważ z uwagi na treść uzasadnienia wyroku mogą powstać wątpliwości, czy sąd rozpoznał istotę sprawy w jej części dotyczącej istnienia ekonomicznych warunków przyłączenia do sieci w rozumieniu art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego, wbrew wyraźnym wskazaniom Sądu Apelacyjnego w (...) zawartym w wyroku tego sądu z dnia 7 grudnia 2015 r. (VI ACa (...)), albo

(ii) rażące naruszenie art. 7 ust. 1 PE przez stwierdzenie braku istnienia ekonomicznych warunków przyłączenia do sieci.

Wyrokiem z 23 maja 2018 r., VII AGa (...) Sąd Apelacyjny w (...) uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w W. - SOKiK, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego. Uznając, że Sąd I instancji prawidłowo ustalił stan faktyczny, przyjął jego ustalenia za własne oraz wskazał, że z art. 7 ust. 1 PE nie wynika, iż podmiot, na którym spoczywa obowiązek przyłączenia wnioskującego przedsiębiorstwa do sieci, zobowiązany jest również do zapewnienia realizacji i finansowania budowy i rozbudowy sieci na potrzeby podmiotów ubiegających się o przyłączenie. Obowiązek w tej postaci przewiduje natomiast art. 7 ust. 5, ale tylko na warunkach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 1-4, 7 i 8 i art. 46 oraz w założeniach lub planach, o których mowa w art. 19 i 20. Odnosząc się do wyroku Sądu Najwyższego z 11 kwietnia 2012 r., III SK 33/11 stwierdził, że w przypadkach, w których brak ustaleń dotyczących uwzględnienia farmy wiatrowej zainteresowanego w założeniach lub planach, o których mowa w art. 19 i 20 Prawa energetycznego nie powstaje obowiązek rozbudowy na własny koszt sieci energetycznej w celu przyłączenia zainteresowanego. W ocenie Sądu Apelacyjnego z punktu widzenia powstania obowiązku stypizowanego w art. 7 ust. 5 Prawa energetycznego, irrelewantne jest to, czy do wskazanej konkretyzacji nie

doszło z powodu nieprzyjęcia założeń lub planów, czy też dlatego, iż realizacja przedmiotowej inwestycji została uznana w nich za niepożądaną. Pozbawione znaczenia jest też to, czy do nieprzyjęcia wskazanych planów lub założeń doszło z naruszeniem obowiązków spoczywających na organach publicznych. Istotą występującego w badanej sprawie konfliktu jest to, czy jednego przedsiębiorcę, a pośrednio również jego klientów można obciążyć w zaistniałej sytuacji kosztami wiążącymi się z rozpoczęciem i prowadzeniem działalności przez inny podmiot gospodarczy. Nie ma żadnych podstaw do uznania, że z zasady zaufania do organów publicznych wynika, że w razie nieprzyjęcia założeń lub planów zakres obowiązku, przewidzianego w art. 7 ust. 5 PE, ulega poszerzeniu polegającemu na pozbawieniu relewantnego wymagania jakiegokolwiek treści. Jednakże Sąd Apelacyjny, wbrew stanowisku SOKiK, uznał, że ustalenie, iż na przedsiębiorstwie nie ciąży obowiązek przewidziany w art. 7 ust. 5 Prawa energetycznego, nie przesądza o tym, że nie spoczywa na nim również obowiązek przewidziany w art. 7 ust. 1 PE. W ocenie Sądu Apelacyjnego SOKiK w sposób nieuprawniony wywiódł z faktu braku założeń lub planów, o których mowa w art. 19 i 20 PE wniosek, iż na powodzie nie ciąży obowiązek określony w art. 7 ust. 1 PE. Dla ustalenia, czy jest tak w rzeczywistości niezbędne jest m.in. zbadanie, czy istnieją warunki ekonomiczne przyłączenia do sieci. Do kwestii tej SOKiK w ogóle się nie odniósł, choć była ona sporna między stronami, bezpodstawnie uznając, że brak założeń i planów, o których mowa w art. 19 i 20 PE automatycznie przesądza o nieistnieniu obowiązku określonego w art. 7 ust. 1 PE.

Sąd Apelacyjny podkreślił, że zarówno w orzeczeniu Sądu Najwyższego z 20 maja 2015 r., III SK 63/14, jak i w postanowieniu Sądu Najwyższego z 10 grudnia 2014 r., III SK 34/14 wyjaśniono, «że wyrok z 11 kwietnia 2012 r., III SK 33/11 nie wyłącza możliwości wywiedzenia istnienia „ekonomicznych warunków przyłączenia” z faktu uzgodnienia z Prezesem Urzędu określonego planu rozwoju, uwzględniającego inwestycje w sieć konieczne do przyłączenia nowych instalacji wytwórczych. Jednakże, aby taki plan rozwoju mógł stanowić podstawę dla stwierdzenia spełnienia przesłanek, o których mowa w art. 7 ust. 1 PE, zgodnie z modelem finansowania inwestycji w rozwój sieci ze środków pochodzących z taryfy zatwierdzonej przez Prezesa Urzędu, konieczne jest wykazanie przez Prezesa

Urzędu, że środki na realizację inwestycji ujętej w planie zostały faktycznie zapewnione w taryfie przedsiębiorstwa sieciowego zatwierdzonej przez Prezesa Urzędu, bądź zadeklarowanie, że zostaną uwzględnione w kolejnych taryfach. Jak przyjęto w powołanym wyżej postanowieniu Sądu Najwyższego, istnieją wówczas podstawy do przyjęcia założenia, zgodnie z którym spełnione są ekonomiczne warunki przyłączenia do sieci (która wymaga odpowiedniej modernizacji), gdyż przedsiębiorstwo energetyczne takie jak Powód dysponuje środkami niezbędnymi do zrealizowania koniecznych inwestycji, bądź będzie dysponowało środkami na spłatę zobowiązań zaciągniętych na rynku finansowym w celu realizacji planu rozwoju zgodnie z jego uzgodnioną treścią.».

Sąd Apelacyjny w (...) uchylając wyrok SOKiK uznał, że nie rozpoznał on istoty sprawy, co uzasadnia uchylenie zaskarżonego wyroku SOKiK i przekazanie mu sprawy do ponownego rozpoznania. Zobowiązał jednocześnie SOKiK do uwzględnienia wniosków z postanowienia Sądu Najwyższego z 10 grudnia 2014 r., III SK 34/14.

W dniu 29 czerwca 2018 r. Powód wniósł od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) zażalenie. Wyrokowi zarzucił naruszenie: 1) art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 7 ust. 1 i 5 PE przez błędne przyjęcie, że doszło do nierozpoznania istoty sprawy przez Sąd Okręgowy w W. ze względu na wyprowadzenie ustaleń co do braku spoczywania na E. publicznoprawnego obowiązku przyłączenia FW M. 40 MW z faktu braku obowiązku rozbudowy sieci na potrzeby przyłączenia (art. 7 ust. 5 PE), przy jednoczesnym braku dokonania przez Sąd Okręgowy dodatkowej analizy spełnienia przesłanek z art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego dla hipotetycznych (a niezachodzących w niniejszej sprawie) sytuacji braku potrzeby wykonywania jakiegokolwiek rozbudowy sieci na potrzeby przyłączenia, bądź sytuacji wykazania przez Prezesa URE zapewnienia określonych środków na pokrycie kosztów prac sieciowych poprzez wpływy taryfowe; 2) art. 227 k.p.c. w zw. z art. 229 k.p.c., art. 230 k.p.c. i art. 231 k.p.c. w zw. z art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 7 ust. 1 i 5 Prawa energetycznego poprzez uznanie, że kwestia wymogu dokonania rozbudowy sieci na potrzeby przyłączenia była pomiędzy stronami sporna, podczas gdy w rzeczywistości powyższe nie było przedmiotem sporu i wynikało z treści niekwestionowanych przez strony dokumentów znajdujących się w aktach sprawy

(m.in. ekspertyzy wpływu przyłączenia obiektu na sieć i warunków przyłączenia), a strony różniły się jedynie w ocenie, czy to na E. spoczywa publicznoprawny obowiązek realizacji powyższych prac na własny koszt (na koszt ogólnospołeczny) w celu umożliwienia spółce M. przyłączenia FW M. 40 MW, czy też koszt ten powinien ponosić Zainteresowany, skoro to on wybrał daną lokalizację i sposób prowadzenia działalności gospodarczej oraz odnosił będzie korzyści.

W uzasadnieniu podał, że Sąd Apelacyjny błędnie zdefiniował istotę sprawy, ponieważ prawidłowe uwzględnienie stanowisk stron i wynikających z nich ustaleń faktycznych na podstawie art. 227 w zw. z art. 229, art. 230 i art. 231 k.p.c. prowadzi do konkluzji, że okoliczności, których brak rozpoznania zarzuca Sąd Apelacyjny Sądowi Okręgowemu, należały do okoliczności bezspornych i wobec tego nie należały do istoty sprawy, która - w sytuacji bezsporności powyższych okoliczności - koncentrowała się już zasadniczo na kwestii spełnienia przesłanek z art. 7 ust. 5 Prawa energetycznego. Błąd w zastosowaniu przez Sąd Apelacyjny przepisu art. 386 § 4 k.p.c. ma polegać na przyjęciu, że dla ustalenia, czy na podstawie ciąży obowiązek z art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego „niezbędne jest m.in. zbadanie, czy istnieją warunki ekonomiczne przyłączenia do sieci, bez obciążania Powoda, obowiązkiem zapewnienia realizacji oraz finansowania budowy i rozbudowy sieci”. Skoro w niniejszej sprawie dla umożliwienia przyłączenia FW M. 40 MW konieczna jest wskazana w warunkach przyłączenia nr (...) z dnia 19 grudnia 2007 r. budowa i rozbudowa sieci E., to badanie, czy istnieje możliwość przyłączenia obiektu bez obciążania Powoda obowiązkiem realizacji takiej rozbudowy, jest bezcelowe, gdyż abstrahuje od przedmiotu postępowania.

Ponadto, Powód podkreślił, że plan rozwoju mógłby mieć znaczenie dla art. 7 ust. 1 PE jedynie wówczas, gdyby Prezes URE wykazał, że środki na realizację zawartych w nim prac zostały faktycznie zapewnione w taryfie przedsiębiorstwa sieciowego lub Prezes URE zadeklarował ich uwzględnienie w kolejnych taryfach. Pozwany nie przedłożył do akt sprawy dokumentów dotyczących planu rozwoju bądź taryfy Powoda. Zdaniem powoda w uzasadnieniu decyzji Prezes URE odniósł się jedynie do planu rozwoju na lata 2007-2009 oraz 2008-2011, dokonując przy tym ich błędnej interpretacji.

Powód zarzucił wadliwość wytycznej Sądu Apelacyjnego, zgodnie z którą

istnienie warunków ekonomicznych może wynikać z „zadeklarowania” przez Prezesa URE, iż niezbędne środki na realizację inwestycji zostaną uwzględnione w kolejnych taryfach. Ponadto, twierdzenia Prezesa URE o objęciu poszczególnych kosztów taryfami wymagałyby dalszego postępowania dowodowego, w tym z uwzględnieniem dowodu z opinii biegłego na okoliczności dotychczasowej treści zatwierdzonych taryf w kontekście gwarantowanych nimi przychodów oraz zakresu ich korespondowania z poszczególnymi wydatkami przedsiębiorstwa energetycznego. Z kolei, jeśli przyjąć, że tego rodzaju deklaracje Prezesa URE mogą być skutecznie składane na dowolnym etapie postępowania, to nie może umknąć uwadze, że właśnie tego rodzaju deklaracje, jakich zdaje się oczekiwać Sąd Apelacyjny, Prezes URE złożył w treści apelacji od wyroku Sądu Okręgowego (zob. s. 6 apelacji Pozwanego: Zgodnie z orzecnictwem Sądu Najwyższego - postanowienia z 10 grudnia 2014 r. (I CSK 34/14) i z 20 maja 2015 r. (III SK 63/14) Prezes URE jest zobowiązany do jednoznacznego zadeklarowania, że inwestycje ujęte w planach rozwoju Powoda zostały uwzględnione w jego taryfach. Pozwany niniejszym to czyni i wskazuje, że treść planu rozwoju za lata 2008-2011 stała się podstawą do określenia stawek opłat za usługi dystrybucji elektrycznej w kolejnych taryfach zatwierdzanych przez Prezesa URE od 2008 r.”). Jeżeli zatem nawet Sąd Apelacyjny uznaje, że tego rodzaju deklaracje i oświadczenia mogą wpływać na ocenę istnienia technicznych i ekonomicznych warunków przyłączenia, to powinien dać temu wyraz w treści zaskarżonego orzeczenia i dokonać oceny złożonego oświadczenia pod kątem jego podstaw prawnych, wywoływanych skutków oraz oparcia w dotychczas zgromadzonym materiale dowodowym.

W dniu 30 sierpnia 2018 r. do Sądu Najwyższego wpłynęła odpowiedź na zażalenie Zainteresowanego. Zainteresowany wniósł o oddalenie zażalenia i wskazał, że zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego, który uwzględnia częściowo apelację Zainteresowanego i Pozwanego, w części dotyczącej podstaw do uchylenia wyroku, należy uznać za prawidłowy i zgodny z prawem. Pomimo jasnej oceny prawnej i wyraźnych wytycznych zawartych w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego z 7 grudnia 2015 r., VI ACa (...), naruszając art. 386 § 6 k.p.c., Sąd Okręgowy przy ponownym rozpoznaniu sprawy nie rozpoznawał w ogóle kwestii istnienia ekonomicznych warunków przyłączenia do sieci w rozumieniu art. 7 ust. 1

Prawa energetycznego, których istnienie wykazywali Zainteresowany i Pozwany, a kwestionował Powód. Strony zgłaszały szereg dowodów na poparcie swoich twierdzeń, które, jak wynika z uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w W. z 23 maja 2018 r. nie zostały ani przeprowadzone, ani ocenione. Sąd Apelacyjny wydając wyrok z 23 maja 2018 r. jest z racji art. 386 § 6 k.p.c. związany oceną prawną i wskazaniem zawartymi w wyroku z 7 grudnia 2015 r. i nie miał żadnej podstawy prawnej do uznania za prawidłowy wyroku, który tej oceny prawnej i wytycznych w zakresie oceny istnienia ekonomicznych warunków przyłączenia, nie zastosował. Zainteresowany podniósł również, że w sprawie (między innymi w swojej apelacji) Pozwany wykazał, że Powód miał zapewnione środki na sfinansowanie przyłączenia elektrowni wiatrowej Zainteresowanego, czego sąd pierwszej instancji w ogóle nie rozważał.

W dniu 18 stycznia 2019 r. do Sądu Najwyższego wpłynęło pismo procesowe Powoda. Podtrzymał on dotychczasowe twierdzenia i zaznaczył, że w jego ocenie nie ma znaczenia dla sprawy podniesiona przez Zainteresowanego okoliczność, jakoby w złożonej apelacji Pozwany wykazał, iż Powód miał zapewnione środki na sfinansowanie przyłączenia elektrowni wiatrowej do sieci. Po pierwsze, składane przez Pozwanego obietnice co do zatwierdzenia ujęcia kosztów niezbędnych prac sieciowych w przyszłych taryfach nie mają podstawy prawnej i nie są skuteczne. Po drugie, złożenie tego rodzaju oświadczeń przez Pozwanego w treści apelacji nie powoduje, że z powodu ich braku antycypującego uwzględnienia można stawiać Sądowi Okręgowemu zarzut braku rozpoznania istoty sprawy.

W dniu 25 stycznia 2019 r. do Sądu Najwyższego wpłynęło pismo procesowe pozwanego Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki. Wnosząc o oddalenie zażalenia pozwany podkreślił, że ustalenia Sądu Apelacyjnego w W. dotyczące znaczenia planu rozwoju, o którym mowa w art. 16 PE są trafne. Przypomniał, że pozwany już w decyzji z 6 sierpnia 2010 r. wskazywał, że inwestycje konieczne do przyłączenia Zainteresowanego do sieci zostały wskazane w planie rozwoju powoda na lata 2008-2011 (s. 6 decyzji, k. 425 akt adm.). Okoliczność ta została potwierdzona i zaakceptowana przez Sąd Okręgowy w wyroku z 16 stycznia 2017 r. (s. 36 uzasadnienia), który nie przeprowadził jednak wówczas żadnej oceny prawnej jej znaczenia. Także powód nie kwestionował w

odwołaniu, że plan rozwoju obowiązujący w dacie wydania decyzji obejmował wskazane inwestycje, a dopiero obecnie powód stara się podważyć te poczynione przez sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne. Z tej przyczyny powołane przez Sąd Apelacyjny orzeczenia Sądu Najwyższego z 10 grudnia 2014 r., III SK 34/14 oraz z 20 maja 2015 r., III SK 63/14 w prawidłowy sposób wyznaczają kierunek analizy sprawy pod względem istnienia warunków ekonomicznych przyłączenia, o których mowa w art. 7 ust. 1 PE. Jeżeli bowiem powód zadeklarował wykonanie pewnych inwestycji, przyjął na nie za pośrednictwem taryfy poważne środki uzyskane od innych podmiotów, to nie ma obecnie przesłanek do przyjęcia, że okoliczność ta pozostaje bez znaczenia. W przeciwnym razie plan rozwoju pozostawałby dokumentem bez znaczenia dla ustalenia istnienia obowiązku rozbudowy sieci.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie jest zasadne.

Art. 394¹ § 1¹ k.p.c. wyznacza zakres kognicji Sądu Najwyższego w postępowaniu zażaleniowym. Zażalenie na orzeczenie kasatoryjne sądu drugiej instancji służy zbadaniu, czy podana przez ten sąd przyczyna uchylenia odpowiada ustawowej podstawie. Jak wyjaśniono w orzecznictwie Sądu Najwyższego do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi, gdy: 1) rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy; 2) sąd zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie; 3) sąd oddalił powództwo z uwagi na przyjęcie braku legitymacji procesowej po którejś ze stron, wygaśnięcie lub przedawnienie roszczenia z odwołaniem się do samych tylko twierdzeń stron na temat jego charakteru, gdy tej oceny sąd drugiej instancji nie podzieli (postanowienie Sądu Najwyższego z 11 sierpnia 2015 r., III SZ 3/15).

W realiach niniejszej sprawy chodzi o zbadanie, czy rzeczywiście wystąpiła przywołana przez Sąd Apelacyjny w W. przesłanka nierozpoznania istoty sprawy przez sąd pierwszej instancji (art. 386 § 4 k.p.c.), przy założeniu, że poza zakresem kontroli w postępowaniu zażaleniowym pozostają same materialnoprawne podstawy zaskarżonego rozstrzygnięcia, tj. przyjęta przez Sąd drugiej instancji - w

ślad za postanowieniami Sądu Najwyższego z 10 grudnia 2014 r., III SK 34/14 oraz z 20 maja 2015 r., III SK 63/14 - wykładnia art. 7 ust. 1 w zw. z art. 16 PE.

Oceniając, czy uchylenie albo zmiana decyzji Prezesa URE na takiej podstawie stanowi przejaw nierozpoznania istoty sprawy, należy przyjąć, że pojęcie to obejmuje wadliwe rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji, które nie odnoszą się do tego, co było przedmiotem sprawy, bądź które wynikają z zaniechania zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony z powodu bezpodstawnego przyjęcia, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (postanowienia Sądu Najwyższego z: 28 kwietnia 2016 r., III SZ 3/16; 1 kwietnia 2015 r., III SZ 1/15 oraz 11 sierpnia 2015 r., III SZ 3/15).

Podstawą uchylenia na mocy zaskarżonego wyroku orzeczenia Sądu pierwszej instancji było przyjęcie przez Sąd Apelacyjny założenia, zgodnie z którym Sąd Okręgowy bezpodstawnie uznał, że skoro Plan rozwoju powodowego przedsiębiorstwa energetycznego na lata 2008-2011 w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną, który przewidywał przyłączenie FW M., nie był planem, o którym mowa w art. 19 i 20 PE, to automatycznie na powodzie nie ciąży obowiązek określony w art. 7 ust. 1 PE. Sąd Najwyższy akceptuje kierunek rozumowania Sądu Apelacyjnego i stwierdza, że dla ustalenia, czy zachodzą przesłanki określone w art. 7 ust. 1 PE konieczne jest zbadanie, czy istnieją warunki ekonomiczne przyłączenia do sieci. Sąd pierwszej instancji pominął ocenę faktu uzgodnienia przez powoda z Prezesem URE planu rozwoju, o którym mowa w art. 16 PE, obowiązującego w latach wydania decyzji Prezesa URE i dotyczącego przyłączenia m.in. FW M., pomimo że kwestia, czy to na E. spoczywa publicznoprawny obowiązek realizacji prac przyłączeniowych na własny koszt określa istotę sprawy. Wychodząc z tych założeń konieczne jest zbadanie, czy środki na realizację inwestycji ujętej w planie zostały faktycznie zapewnione w taryfie przedsiębiorstwa sieciowego zatwierdzonej przez Prezesa Urzędu.

Wytyczne sformułowane przez Sąd Apelacyjny w oparciu o orzeczenia Sądu Najwyższego z 10 grudnia 2014 r., III SK 34/14 oraz z 20 maja 2015 r., III SK 63/14 wyznaczają materialną podstawę rozpoznania sprawy, którą w postępowaniu

zażaleniowym Sąd Najwyższy jest związany. Brak ustaleń SOKiK w zakresie wyznaczonym przez wytyczne Sądu Apelacyjnego uzasadnia przyjęcie, że Sąd pierwszej instancji wadliwie przyjął, że istniały podstawy do zmiany decyzji Prezesa URE, a Sąd Apelacyjny trafnie orzekł, że w wyniku tych założeń nie została rozpoznana istota sprawy. Powód nie ma racji twierdząc, że okoliczności, których brak rozpoznania zarzuca Sąd Apelacyjny Sądowi Okręgowemu, należały do okoliczności bezspornych i wobec tego nie należały do istoty sprawy.

Podzielić trzeba także pogląd Sądu Apelacyjnego, że SOKiK nie zastosował się do wytycznych zawartych w wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z 7 grudnia 2015 r., VI ACa (...), które zobowiązywały go do ustalenia, czy w okolicznościach faktycznych tej sprawy zachodzą przesłanki z art. 7 ust. 1 PE do zawarcia umowy o przyłączenie do sieci, a w konsekwencji obowiązek zawarcia z Zainteresowanym umowy na warunkach wskazanych w zaskarżonej decyzji Prezesa Urzędu.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy oddalił zażalenie na podstawie art. 394¹ § 1¹ i § 3 k.p.c. w związku z art. 398¹⁴ k.p.c. O kosztach orzeczone na podstawie art. 98 § 1 i 3 w związku z art. 108 § 1 i art. 394¹ § 3 oraz art. 398²¹ k.p.c.